

ANGEL CALVO, FILIPINETAN APAIZ

«Herritarrek bizimodu duina izan arte, ez dago bakerik»

Angel Calvo (Valladolid, Espainia) misiolaria eta apaiza da Filipinetan. 40 urte iraun duen gatazkaren testigu izan da. Musulmanen eta Gobernuaren bake akordio definitiboa bidean da. Benetako bakea ordea, ezberdintasun sozialak gaitutakoan lortuko dela dio.

| AGURTZANE BELAUNZARAN |

Argazkia: Pedram Yazdani

Filipinak, Asiako herrialde katolikoena. Ezin ahaztu ordea espainiarrek Filipinak konkistatu baino mende bat lehenago iritsi zirela musulmanak hona. XV. mendean hegoaldeko irlak (Mindanao, Basilan, Jolo eta Sulu) sultanerriek kontrolatzen zituzten. Azken urteetan gatazka puri-purian egon da irla hauean.

Gatazka hau ulertzeko noraino egin behar dugu atzera?

Prozesu historikoa izan da, lehenik espainiarren kolonizazioa eta Ameriketako Estatu Batuena gero. Amerikarrek lurralde antolaketa politika desegokiak egin zituzten, lurrak kolonoei eta atzerriko enpresei salduz. Gerora Filipinetako gobernuek politika honekin jarraitu zuten. Musulmanak historikoki marjinatuak sentitu dira beraienak ziren lurretan, diskriminazio horrek pobrezia eraman ditu eta armak hartzea izan da erantzuna.

Azken 40 urteak bereziki gogorrak izan dira.

1970ean Mairuen Askapenerako Frente Nazionala (MAFN) sortu zen Mindanao hegoaldean, musulmanak gehiengo diren tokian. 1972an Ferdinand Marcosen gobernuak lege martziala jarri zuen martxan, diktadura erabili zuen musulmanen aurka eta hauek armekin erantzun zuten. Lau urte iraun zuen gerra zibila piztu zen, gatazkak gaurdaino iraun badu ere.

Angel Calvok Mindanaoko Bakearen Astea antolatu ohi du. Atzealdean, bertako gazteek ospakizun horren harira margotutako murala.

Eta zu Basilan irlara iritsi berria.

1972an iritsi nintzen Espainiako Gaztela lehorretik eta hura paradisu zen niretzako. Hango errekurtsio naturalekin aho zabalik geratu nintzen, petrolio, gasa, mineralak eta lur oso emankorra dituen irla da Basilan.

Egoera zeharo aldrebestu zen ordea paradisu.

Gerra piztu zen goizetik gauera eta gu ez geunden prestatuak egoera berrirako. Hilketak, bahiketak, gizarte zibila zatitua, gerra desplazatuak... Lanean jarraitu genuen hala ere, Claret eskolako zuzendari

izan nintzen, gau eskolak martxan jarri nituen, gerra desplazatuekin lanean hasi ginen. Egoera jasangaitza bihurtu zen arte. Adiskideak bahitu eta hil zizkidaten, Basilan irla utzi zuen azken apaiza izan nintzen.

Film bat izan zitekeen.

Izan zitekeen, istorioak mila ditut; Marcosen gobernuak mairuen talde armatuko kide izatea egotzi zidan liderra ezagutzen nuelako. Gerora, talde komunistako kide izatea egotzi zidaten. Nik ordea, pobrezia eta injustiziak sufritzen zituztenen alde egiten nuen lan.

Tartean, sei urteko geldialdia egin zenuen.

Baina berriro itzuli nintzen Filipinetara eta egoera asko okertu zen.

Zertan?

Talde armatuak ugaldtu ziren. Askapen Islamiarrerako Fronte Mairuak (MILF), Filipinak hegoaldean estatu independentea eskatzen zuen. 1991n Abu Sayyaf talde armatua sortu zen, talde erradikalenetan erradikalena. Horrez gain, Basilanen gerrilla txiki ugari sortu ziren. Biolentzia ikaragarria zen.

Abu Sayyaf diozu. Liderra oso gertuko izan zenuen ezta?

Khadaffy Janjalani liderra nire ikasle izan zen Basilan irlan. Unibertsitate islamiar batean ikasteko aukera izan zuen eta handik ideia oso erradikalekin etorri zen. Abu Sayyafeko kide askok ere aukera bera izan zuten, batzuek Afganistanen borrokatu zuten. Bahiketak ziren dirua lortzeko modua. Hainbat ekintza egin zituzten eta hildako asko eragin. Ameriketako Estatu Batuek esku hartu zuten talde islamiar honen kontrako borrokan, Al Kaedarekin lotura zutelakoan. Azken urteetan zorionez ez dute ekintzarik egin.

Azalduko didazu gatazka hau zifrantan?

40 urteko gerra, 120.000 hildako, bi miloi gerra desplazatu, 15.000 gerrillarik armak utzi beharra eta gerra zauriak zenbatezina dira.

1996an MAFN-k bake akordioa sinatu zuen.

Akordio honen ondoren sortu zen

RAMM (Mindanao Musulmaneko Lurralde Autonomoa), Nur Misauri MAFNko liderra gobernadore izan zelarik. MILF-k inoiz ez zuen onartu Akordio hau.

“Musulmanak historikoki baztertuak izan dira euren lurrian, hortik dator gatazka”

16 urte geroago lortu dute MILF-koek Cory Aquino presidentearekin Bake Akordioa sinatzea. Zer gertatu da orain bake akordioa sinatzeko?

Denborak erakutsi du RAMM-ek ez duela funtzionatu. Sinatu berri den akordioan, *statu quo* ezin dela onartu aipatzen da. Musulmanen bizi baldintzek bere horretan jarraitzen dute, aberastasun natural handiko irlak dira haienak, baina Filipinetako lurralderik pobreenak izaten jarraitzen dute.

Zertan aldatuko da egoera?

Bangasamoro (Mairuen herria) izeneko lurraldea definitzeko erreferenduma egingo da musulmanak gehiengo diren tokietan. Akordio honetan, Estatuak eskumen gehiago emango dizkio lurralde berriari, zergak bildu eta ezartzeko, baita baliabide naturalak kudeatzeko ere.

Sharia aplikatzea eskatzen dute.

Akordioan ondo definitu beharko da *sharia* nori aplikatu eta zein neurritaraino. Ez da estatu islamiar batean bezala aplikatuko, ziur nago

hortaz, baina musulmanak ez direnen eskubideak errespetatzea ezinbestekoa izango da.

Azken bake akordioa izango al da?

Aquinoren gobernu populista da eta baiezkoan nago. Asia Hego Ekialdeko gatazkarik luzeena nozitu dugu. Bakea ordea ez da akordioen bidez lortzen, bakea beste eremu batean dago.

Zein da eremu hori?

Ezberdintasun sozialak, injustizia eta pobrezia sufritzen dutenek bizimodu duina izan arte ez da bakerik izango, norbanakoaren sinesmenak kontuan hartu gabe, izan musulman edo kristau.

Elizak zer dio?

Gatazka eremu erlijiosora eramandu du beti eta ni oso kritikoa naiz horrekin. Elizak Jainkoaren egia defendatu du, agintari islamiarrek Alarena eta elkarren arteko xextrak ez du ezer konpondu.

Musulmanen eta kristauen arteko elkarbizitzan zubi lana egiten ari zara: pulpitutik elkar ulertzearen aldeko mezuak ematen dituzu, chabacanoz eta ingelesez, erlijio ezberdinetako liderrak biltzen dituen elkarteko sortzailea zara...

Nire lana gizarte zibilaren ongizateari loturik egon da. Benetako lana, bakean eta elkarbizitzan sinesten duten herritarrena da. Boterean dauden askok nire lana ez dute gustuko, hori beraie arazo da, ni oso gustura nago egiten dudanarekin. ■

NAFARROAKO BERTSOLARI TXAPELKETA

13

ZIALA SARE SOZIALA

AZKEN-LAUDENAK

Otsailak 16:
ZUBIRI
17,30
Gautxori jatetxea

Oskar Estanga
Ander Fuentes "Iturri"
Ainhoa Aranburu
Iban Garro
Joxema Leitza
Unai Uberetagoena

Antolatzailea: Argia

Laguntzailea: Bertsotzale